

Lo Bonastre

Jornau daus Calandrins en formacion Aprene1 2016-2017
Nº8 – Abriau 2017

Vaquí una cançón que benlèu vos parlarà.
En de temps coma aquò, quelques mots que nos rampelan que
 «I a pas de vida sens luta
 Cap d'actions sens s'engatjar
 La sola batèsta perduda
 Es la qu'as pas vogut menar »

Òme d'òc, doblides pas qu'as una votz ...

O ie ie

Me soven quandèrem dròlles
Aimàvem plan de cojar
Dins lo cèl la trena fòla
Dels avions a viatjar
De los veire aital somiàvem
Als païses estrangièrs
Ara quand vesì lo regatge
Pensi als charters dels sens papièrs

O ia ia ò ie ie
Anem gojat bolèga te
O e ie ò ia ia
Nos daissarem pas plumar.

Plan sovent nos amusàvem
A far d'avions de papièr
Als quatre vents los lançàvem
Eran los nòstres messagièrs
Cresiam que la patz eissemava
Coma la flor de l'irangèr
D'uèi ausissèm tronar tre l'alba
Lo fracàs dels bombardiers.

Jogàvem a la mercanda
Ambe de mofa e d'aurièr
Nòstra argent èra de lavanda
Totes recebiàm parièr
Cresiam que sus la planeta
Totes aviam lo meteis pes
Ara vesèm créisser los deutes
Dels pòbles que n'an pas res.

Corriam pertot per carrièras
Tot lo sanclame del jorn
Aviam libertat entièira
Per jogar a rescondons
La vida èra a nòstre imatge
Un camp sens paret ni cledon
M'ara per baissar lo caumatge
Sacan los joves en preson.

Un pauc pertot sus la tèrra
Fan mesprés de la dignitat
L'estat de drech es una quimèra
Rai de la legitimitat
Los pus grànds donan l'exemple
Sens vergonha de tot latz
D'un vam te mastan de temples
D'un autre los tenon tombats.

E caldriá pas sortir de l'ombra
Totjorn demorar plan siaudet
Caldriá daissar anar lo monde
Que moriga daspassat
Sus nòstra bola terrestre
I a mai d'una umanitat
I a los que tenon lo cabestre
Que bailejan sens pietat.

E i a los que se trigossan
Que se plègan sens quitar
E la massa silenciosa
Que totjorn seguís lo la
Puèi i a los que se revòltan
Que refusen de sutar
Los que se daissan pas tòrcer
Que se daissan pas dondar

A tu de causir ta dralha
Lo vial ont vòls arpejar
Finta per delà las muralhas
L'asuèlh que vòls agantar
I a pas de vida sens luta
Cap d'actions sens s'engatjar
La sola batèsta perduda
Es la qu'as pas vogut menar.

La Talvera

La corsa camarguesa

Après un estagi en Provença dab la còla tà familiarizà's dab la cultura, que'vs presenti la corsa camarguesa, un espòrt tradicionau provençau. Qu'estó inventat a l'Edat Mejana. Que's practica en Camarga, en Provença e drin en Lengadòc. Lo principi qu'ei de har entrar dens l'arena un bueu dab ribans estacats suu cap. L'objectiu deus òmis, los rasetaires, qu'ei deus gahar dab un cròc. Qu'existeishen 3 tipes de ribans :

- la cocarda, petit riban roi plaçat entre las 2 còrnas deu bueu.
 - los penderilhets, pompons blancs penuts a cada còrna.
 - la cordeta, hiu blanc que permet de tiéner la cocarda a l'entorn de cap. Qu'ei lo darrèr element de tirar.
- Los bueus que vedem dens las corsas que son de raça camarguesa. Que son mei petits que los taures braves espanhòus, mei nerviós, mei rapides e las còrnas que son en forma de lira.
- Ua corsa camarguesa que's debana en mantuas etapas :
- l'abrivada : arribada deus bueus dens l'arena. Los guardians que'us miavan a chivau, per las carreras. Aquesta tradicion qu'estó arrestada en 1970.
 - la capelada : desfilat deus rasetaires e salut a la presidéncia (qui'us jutjarà) abans lo començar de la corsa.
 - l'entrada d'un bueu : Los rasetaires qu'an 15 minutás tà gahar los 3 hius. A la fin deu temps impartit, que comptan los punts qui corresponen aus hius amassats e un aute bueu que pòt entrar.
 - la bandida : tornar deus bueus taus prats de la manada a la fin de la corsa.
- Las corsas que son geridas per la Federacion Francesa de la Corsa Camarguesa, organisme qui s'encuenta deu calendari, de las competicions e deu classament deus rasetaires.

Stefania VAISSIÈRE

Espelida

Un troubadour rebombèl, espelofit e mirgalhat aviá un problema amb sa luette e la ribambelle : a cada bulle que fasiá, un écho bronzinós sortissiá de son œuf e un tawshet esperdigalhat virolejava.

Aquò vos ditz res que valga ? Es perqué sètz pas venguts a l'espelida ! Afanatz vos per l'an que ven ! <http://www.albioccitana.org> > Las autres accions culturalas > Espelida

Simon BRÄNDLI - BARBANÇA

Lo « Piu, Piu » de la lenga

«Per nautres, regents, l'esséncia de la lenga deu èsser la nòstra prioritat ! »

Aquela frasa foguèt lo «clic» qu'a dobèrt la pòrta d'una soscadissa prigonda que vos voliá far partejar.

Fa un brave momenton qu'èri a me questionar sus mon parlar, mon rapòrt an aquela lenga:

Perqué parli occitan ?

Sortissi pas ieu, d'Occitània, soi sortida de Versailles, mas ai agut l'astre de demorar de temps en Lemosin e d'ausir ma granda parlar lo patés amb mon paire. N'aprofechèri pas per l'aprene... Realizi ara la manca bèla que me triga, que me tafura : es aquò ! Aduèi ai enveja de daissar viure aquel sentit de mon enfància, de lo far sortir, de l'aprene, de lo cantar, de lo partejar.

E los que l'an pas aquela cultura, cossí fan ?

Aquí parli pas sonque de cultura istorica, mas vertadièrament son esséncia, sa pensada prigonda :

«l'occitan es lenga dels vérbs, es lenga d'accion, l'occitan es lenga de l'oral ! ». Aquò va segurament far rire de monde que son al fial d'aquò, mas pensavi qu'èra una question prigonda de partejar amb los que sabon, que sabon pas o que l'an oblidat.

En França, quand òm apren de lengas, òm apren lo parlar, la grafia, la sintaxi, la gramatica, la conjugason... Mas de çò que me sovèni, aprenèm pas lo còr, los sens, la naissença de las lengas.

Aquò me pausava pas brica de problèmes fins a l'escritura d'aquela frasa que me diguèri :

«Cossí podèm transmetre una lenga sens la comprene, sens la viure, sens la conéisser en prigondor ?»

Sabèm plan que l'aprendissatge s'arrèsta pas jamai per conéisser una lenga, mas la basa d'aquel aprendissatge, seriá pas justament de començar per dintrar dins lo concentrat, dins l'esqueleta de la lenga nòstra ?

Lo francés nos apren de far de frasas complicadas, aquí devèm far lo camin al revèrs, devèm simplificar, tornar a l'essencial : pas aisit quant i a 35 ans de condicionament, de socializacion francesa.

Per acabar ai enveja de vos far partejar de mots del nòstre pairin, Sénher Claudi :

«Ò!Ò!Ò!Ò ! L'Occitània se pensa coma aquò, s'escota coma aquò, se sentís coma aquò ! »

Mercé a los que nos transmeton las lengas d'un biais apassionat e atencionat !

Melodie LEYMARIE

Los caminòls botanics

Quand la prima arriba amb la doçor de sa calor e sa joiosa lutz, la natura se desrevelha, la saba raja. En un res de temps, lo païsatge verdeja, las flors rivalizan de color. Emai se l'expectacle tòrna cada annada, l'encantament de nòstres sens es totjorn tant fòrt : una miriada de nuanças de colors e de formes pels uèlhs, de subtils perfums pel nas... Aprèp l'embarrament de l'ivèrn, l'enveja d'espaci nos buta defòra. Alara, perque pas quitar las parets de la classa e far petar lo formalisme dels oraris de la jornada ? Anar descobrir aquesta beutat a portada de man, aqueste ligam que nos rapròcha de la terra.

A cada region, sos tresours. Aquí, nòstra garriga nos ofrís sos arbres, garris, euses, arbocièrs, sos boissons, brugas, cades, genèstes, cabrifùelhs, mojas, sas plantas, safrans salvatgas, violetas, cocudas, arapedas...

La descobèrta del mitan natural se pòt far amb la collècta de plantas, la lectura de païsatge, l'ecosistèma, l'associacion camin botanic e poètic, lo *landart*...

Una mena d'escola « buissonière » corteta, un biais viu e agradiu per devenir ciutadan de deman en comprendent l'importància de la biodiversitat e cossí l'articular amb l'activitat humana per la protegir.

Elena WEISSLINGER

Afortiment de lenga en Provença

Pendent lei vacanças d'abriu siam anats en Provença, a la Font dau Vauclusa per un estagi d'afortiment de lenga. Avèm descobèrt un païsatge verd. Foguèrem au mitan de la natura entre l'aiga de la Font e leis aubres provençaus. Èra un environment pasible que balhèt enveja d'aprofechar dau calme e de se ressorgar. Leis ostaus provençaus, en pèiras secas se fondon dins lo païsatge.

Aguèrem l'astre de rescontrar mantuna persona dau luòc que nos permetèron de s'impregnar de l'ambient dei luòcs. Aprenguèrem una molonada de causas a prepaus de l'istòria de Provença, en particular dei Vaudès e de tot çò qu'enròda Frederic Mistral (escritura mistralenca, felibres...).

Gràcies a una jornada reservada a la videò, faguèrem de filmòts a l'entorn de la Provença centrat sus Luberon. Una serada contes improvisada nos balhèt un moment de pausa mai tanben d'energia.

Mercejam Catarina per sa disponibilitat e l'organizacion d'aqueste sejorn.

Clara BOUR – Elòdia COUDERT

Cossí enriquir una frasa

Partissèm d'una frasa tota simplòta :

Dins aquesta vila, lo gojat se passejava per las carrières sens cap de destinacion.

En primièr, lo verb. Dison que l'occitan es una lenga del verb, que preferís estalviar la perifrasa : disèm *cabussar* al luòc de *dintrar dins l'aiga*. E mai, nos permet de bastir de verbs a partir de noms o adjectius, coma *bracejar* per explicar que *bolegam los braces repetitivament*. E dins un contèxte literari nos podèm permetre quitament de n'inventar :

Dins aquesta vila, lo gojat gatonejava per las carrières sens cap de destinacion.

Puèi, causissèm los adjectius, que l'occitan los aima plan, que li desrenga pas cap de los « amolonar » a l'entorn d'un mot. Podèm trigar un vocabulari plan ric per poder fargar de descripcions, totjorn amb l'escasença de causir de sinonims que balhan de precisions e de subtilitats :

Dins aquesta vièlha vila desolada, lo paure gojat gatonejava sol per las carrières deserticas sens cap de destinacion.

E fin finala, amb de sufíxes, la lenga nos permet de precisar tornamai lo significat, l'emocion, l'imatge de çò que volèm comunicar :

Dins aquesta vièlha vilet desaimada, lo pauròt mainatge gatonejava solet per las carrierassas deserticas sens cap de destinacion.

Jesús IZQUIERDO PÉREZ

Dissabte lo 22 d'abriau 2017 – Actualitat

Auei, l'actualitat es virada alentorn de las eleccions presidencialas en França. Devem elegir, chausir nòstre president de la Republica. Es a dire que devem chausir la persona que nos representará dins lo monde e subretot dins nòstre país : la França- país daus drechs de l'òme, de la democracia, de la libertat, de l'egalitat e de la fraternitat. Quilhs mots son devenguts, per mon arma, un raibe ancian. Lo sens es perdot. La recerca prumiera dau candidat es lo poder. Lo pòble es lo liam per atenher lo poder mas a pas pro de necessitat. Coma pòde chausir una persona per representar de las valors que son perdudas a l'ora d'aura ? Las femnas se son batudas per que lor siá reconegut lo drech de vòte. Anirai votar per la memòria d'aquela lucha mas sei pas en accord emb çò que las eleccions vòlem dire aura. Mas benieu queste còp daus chamnhaments se farán e podrem prener leiçon per amelhora l'avenidor.

Samira P.

Umor Post-electoral...

SENS LA NOMMAR

G. Moustaki

Volriái sens la nommar
Vos parlar d'ela
Coma d'una estimada
Una infidèla
Una jove belugaira
Que se desvelha
A de lendemans cantaires
Jos lo solelh

Es ela que bastonejan,
Perseguisson, escagasson
Es ela que se joslèva
Crida « Te vau faire grèva ! »
Encar' ela qu'encadenan
Que traïsson, qu'abandonan
Que balh'enveja de viure
De caminar tot en rire
Longamai, longamai

Volriái sens la nommar
Li rendre omenatge
Floreta del mes de mai
O fruch salvatge
Una planta enramada
Enrasigada
Que passeja en libertat
A son sicap

Es ela que bastonejan,
Perseguisson, escagasson
Es ela que se joslèva
Crida « te vau faire grèva »
Encar' ela qu'encadenan
Que traïsson, qu'abandonan
Que balh'enveja de viure
De caminar tot en rire
Longamai, longamai

Volriái sens la nommar
Vos parlar d'ela
Estimada o asirada
Es plan fidèla
Ara se volètz
Te ! la vos presenti
Li dison, dison
Revolucion permanenta !

Es ela que bastonejan,
Perseguisson, escagasson
Es ela que se joslèva
Crida « te vau faire grèva ! »
Encar' ela qu'encadenan
Que traïsson, qu'abandonan
Que balh'enveja de viure
De caminar tot en rire
Longamai, longamai

Revirada prepausada per Maud MOUREAU

Jornal a gratis, d'escampar pas per carriera

Establiment APRENE.

MVA boita de letres n°116

15, carriera del General Margueritte - 34500 Besiers
Tel. 04 67 28 75 36 www.aprene.org

Responsable de publicacion : Patrici BACCOU

Cap redactor : Priscilla PÉRÈS

Mesa en pagina : Samira PAGNOUX

Fotografia : Virginia CHIBAU